

NAJAARSNOTA 2015

Inleiding	3
Hoofdstuk 1	
Stand van zaken financiën per programma	
• Algemeen bestuur	4
• Openbare orde en veiligheid	5
• Verkeer, vervoer en waterstaat	6
• Economische zaken	6
• Onderwijs	7
• Cultuur en recreatie	7
• Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	8
• Volksgezondheid en milieu	9
• Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	10
• Financiën en algemene dekkingsmiddelen	10
• Kostenplaatsen	13
• Voorgestelde mutaties investeringskredieten	15
Hoofdstuk 2	
Stand van zaken:	
• Algemene dekkingsmiddelen	16
• Reserves en voorzieningen	16
• Onvoorzien	16
• Stelposten	17
Hoofdstuk 3	
Samenvatting financiële gevolgen najaarsnota 2015	18

Inleiding

Op grond van de financiële verordening informeert het college de raad twee keer tussentijds over de stand van zaken met betrekking tot de begroting: vóór de zomervakantie door middel van een voorjaarsnota en in de raad van december door middel van de najaarsnota.

Door uw raad is ervoor gekozen om in de najaarsnota alleen te rapporteren over de stand van de begroting. Dit heeft te maken met het feit dat in dezelfde periode ook wordt gesproken over de begroting voor het volgende jaar. In de begroting voor het volgende jaar wordt de raad al uitgebreid geïnformeerd over de inhoud van het raadsprogramma, de stand van zaken, de ontwikkelingen en nieuwe zaken. Het is daardoor minder zinvol om bij de najaarsnota nogmaals dezelfde informatie aan uw raad voor te leggen. Door deze keuze heeft de najaarsnota de status van een financiële tussenrapportage.

Alleen waar sprake is van een financiële afwijking, is dit per programma gerangschikt en toegelicht. Voor zover de structurele mutaties nog niet zijn meegenomen in de begroting 2016, nemen we deze mee in de voorjaarsnota 2016.

De najaarsnota 2015 geeft een voordelig saldo van € 81.176. Dit wordt veroorzaakt door enkele grote voordelige en nadelige mutaties. De voordelige mutaties betreffen in grote lijnen de vrijval van een deel van de Essentmiddelen, de verwachte ontwikkelingen in de WWB en bijzondere bijstand én de vrijval van een aantal stelposten. Daar staat een fors nadeel op de algemene uitkering tegenover. Ook hebben we extra kosten voor de vervanging van zieke en overlastgevende bomen, extra kosten ziektevervanging I&A en een nadeel op de uitvoering van de WOZ.

Voorgesteld wordt om het saldo van deze najaarsnota ad € 81.176 toe te voegen aan de algemene reserve.

In hoofdstuk 1 treft u per programma een overzicht aan van de voorgestelde mutaties in de ramingen. Hoofdstuk 2 bevat de stand van zaken met betrekking tot de algemene dekkingsmiddelen, de reserves en voorzieningen, de post onvoorzien en de stelposten. In hoofdstuk 3 vindt u tenslotte een korte samenvatting van de financiële gevolgen van deze najaarsnota.

Hoofdstuk 1   Stand van zaken financiën per programma

Programma: 0   Algemeen bestuur

Op het programma Algemeen bestuur stellen wij (per saldo) een verlaging van de lasten voor van incidenteel € 1.400, een structurele verhoging van € 31.800 en een incidentele verhoging van de baten van (per saldo) € 10.000. Deze mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Raad en commissies			20.000	
Raad en commissies	-/- 18.200			
College B&W			8.800	
Bestuursondersteuning	PM			
Voorlichting algemeen	4.000			
Verkiezingen	3.500			
Secretarieleges	7.000			
Secretarieleges		10.000		
Bestuurlijke samenwerking	2.100			
Ondersteunende activiteiten			3.000	
TOTAAL	-/- 1.600	10.000	31.800	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Raad en commissies	De structurele overschrijding van € 20.000 is het gevolg van een landelijke harmonisatie van onkostenvergoedingen voor raads- en commissieleden. Voorts is er een (incidenteel) voordeel ontstaan van € 21.000 op de raadsvergoedingen doordat de fractie van Gemeentebelangen zijn zetels in de gemeenteraad niet inneemt. Voor de organisatie van de Kindergemeenteraad op 17 november is nog geen budget beschikbaar. Hiervoor wordt (incidenteel) een bedrag geraamd van € 2.800.
College B&W	De structurele overschrijding van € 8.800 is het gevolg van een landelijke harmonisatie van onkostenvergoedingen voor burgemeesters en wethouders.
Bestuursondersteuning	In 2015 is de gemeente met meerdere juridische procedures geconfronteerd. Naast de gangbare WOZ procedures betreft dit: oprichting Ambulancepost, gaswinningsbesluit EZ, aanbesteding WMO, afwijzing parkeerverbod Boterdiep Zuidwolde, diverse WOB - procedures en bomenkap Ter Laan. Omdat diverse procedures nog lopen, kan op dit moment niet worden ingeschat of het beschikbare budget toereikend is. Voor een deel is dekking beschikbaar vanuit de over 2014 overgehevelde gelden.
Voorlichting algemeen	De onderhoudskosten van programma's c.a. worden met een bedrag van ruim € 4.000 overschreden. Belangrijkste oorzaken zijn de toegenomen eisen aan veiligheid van de pakketten en mede als gevolg daarvan verschuldigde upgrade kosten. Bijraming in de begroting 2016 heeft inmiddels plaats gevonden.
Verkiezingen	De kosten voor de organisatie van de verkiezingen zijn iets hoger uitgevallen dan geraamd. Dit wordt veroorzaakt door de combinatie met de waterschapsverkiezingen. Hiervoor hebben we extra middelen ontvangen in de algemene uitkering.
Secretarieleges	We hebben meer rij- en reisdocumenten uitgegeven dan geraamd

	(€ 13.000). Door verdergaande digitalisering en afschaffing van verplichte documenten dalen de overige secretarieleges (€ 3.000). Omdat we meer rij- en reisdocumenten hebben uitgegeven, hebben we een hogere afdracht aan het Rijk (€ 7.000).
Bestuurlijke samenwerking	In het verleden is budget beschikbaar gesteld voor onderzoek naar de herindelingsvarianten. Door aanvullend onderzoek pakken de kosten hoger uit: ons aandeel bedraagt € 2.100. Dit houdt verband met aanvullend onderzoek naar de actuele effecten van wijzigingen in het Gemeentefonds.
Ondersteunende activiteiten	Het budget voor de notulering van raads- en commissievergaderingen is structureel te laag en dient opgehoogd te worden met € 3.000.

Programma: 1 Openbare orde en veiligheid

Op het programma Openbare orde en veiligheid stellen we een incidentele verlaging van de lasten voor van € 32.198. Deze mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Regionale taken brandweer	-/- 32.198			
TOTAAL	-/- 32.198	-	-	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Regionale taken brandweer	<p>Bij de Voorjaarsnota is € 6.000 geraamd voor extra opleidingskosten brandweerpersoneel Bedum binnen de Veiligheidsregio. Nadien is bekend geworden dat over 2014 een bedrag wordt gerestitueerd ad € 11.694. Dit bedrag valt in de rekening vrij.</p> <p>Door het bestuur van de Veiligheidsregio is besloten 1 miljoen euro batig saldo 2014 aan de deelnemers te restitueren. Ons aandeel in dit bedrag is € 13.731. Voorts ontstaat naar verwachting voor 2015 binnen de Veiligheidsregio een batig saldo van 0,5 miljoen euro. Indien dit saldo daadwerkelijk wordt gerealiseerd, zal aan het bestuur worden voorgesteld om dit verwacht batig saldo 2015 aan de deelnemers te restitueren. Ons aandeel in dit bedrag is € 6.773.</p>

Programma: 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Op het programma Verkeer, vervoer en waterstaat stellen we een incidentele verhoging van de lasten voor van € 76.511. Deze mutatie wordt hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Afrekening herinrichting Onderdendam	76.511			
TOTAAL	76.511	-	-	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Afrekening herinrichting Onderdendam	Naar aanleiding van de accountantscontrole bij de jaarrekening 2012 is een 'nog te ontvangen' subsidiebedrag opgenomen op de balans. Met deze subsidie was echter al rekening gehouden in het beschikbaar gestelde krediet. Op dit moment wordt gewerkt aan de afrekening van de herinrichting van Onderdendam, hieruit blijkt dat de realisatie binnen het budget blijft. Per saldo dient nog € 76.511 bijgeraamd te worden. Overigens is er bij de provincie nog onduidelijkheid over de status van een eventuele bijdrage vanuit de BDU. Mocht dit financiële gevolgen hebben dan komen we daar bij de jaarrekening op terug.

Programma: 3 Economische zaken

Op het programma Economische zaken stellen wij een structurele verhoging van de lasten voor van € 1.775 en een incidentele verhoging van de baten van € 247.753. Deze mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Ondernemershuis Eemsdelta			1.775	
Nutsbedrijven		15.000		
Nutsbedrijven		232.753		
TOTAAL	-	247.753	1.775	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Ondernemershuis Eemsdelta/Noord-Groningen	Het bestaande MKB Going project (Going = Goed ondernemen in noord Groningen) is per 31 april 2015 gestopt. De stuurgroep Economie, Arbeidsmarkt & Infrastructuur van de Eemsdelta gemeenten heeft voorgesteld om het Ondernemershuis voor een periode van 3 jaar (2015-2017) voort te zetten. Bedum heeft zich hierbij aangesloten. De kosten bedragen voor 2015 € 0,17/inwoner en voor 2016/2017 € 0,25/inwoner.
Nutsbedrijven	Het uitbetaalde dividend van Enexis valt € 25.000 hoger uit dan geraamd door het besluit van de aandeelhoudersvergadering om 50% van het netto resultaat van 2014 uit te keren. Doordat inmiddels een deel van de uitstaande leningen is afgelost, valt de ontvangen rente € 10.000 lager uit dan geraamd.

Verkoop Essent	Bij de verkoop van Essent aan RWE is een deel van het verkoopbedrag achtergehouden. Dit voor eventuele claims van de koper. Inmiddels is de claimtermijn verstreken en kan het grootste deel niet meer worden aangesproken door RWE. Door de algemene vergadering van aandeelhouders is besloten om een deel vrij te laten vallen. Voor Bedum betekend dit een inkomst van € 232.752,59.
----------------	--

Programma: 4 Onderwijs

Het programma Onderwijs laat vooralsnog geen bijzonderheden zien; aanpassing van de budgetten is derhalve niet nodig.

Programma: 5 Cultuur en recreatie

Op het programma Cultuur en recreatie wordt (per saldo) een incidentele verhoging van de raming van de lasten voorgesteld van € 67.725, een structurele verhoging van € 7.000 en een incidentele verhoging van de baten van € 9.400. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Sportveldencomplex Bedum: materieel	1.500			
Sportveldencomplex Noordwolde: terrein	10.300			
Sporthal Bedum			7.000	
Overige kunst	1.525			
Plantsoenen, parken, ander openbaar groen	45.000			
Speelterreinen -Arjen Robbeveld-	9.400	9.400		
TOTAAL	67.725	9.400	7.000	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Sportveldencomplex Bedum: materieel	Tijdens werkzaamheden is een hefarm van de maaimachine verbogen. Herstel leidt tot een overschrijding van de post onderdelen en materialen van € 1.500. Onderzocht wordt of dit gedekt wordt door - en valt onder de verzekeringspolis.
Sportveldencomplex Noordwolde: terrein	Dit budget is benodigd voor een reeds uitgevoerde renovatie van het oostelijke wedstrijdveld Noordwolde. Bij de budgetoverheveling van 2012 naar 2013 was voor dit doel een bedrag van € 14.300 overgeheveld. De uitvoering werd echter uitgesteld, maar het budget is abusievelijk niet overgeheveld naar 2014 en 2015 en is in de algemene middelen vrij gevallen. Derhalve dient het budget alsnog te worden opgevoerd (ten bedrage van € 10.300).
Sporthal Bedum	Het budget voor betaalde belastingen is niet toereikend en dient verhoogd te worden met € 7.000.
Overige kunst	Aan het Herdenkingscomité gemeente Bedum is een subsidie verstrekt van € 1.525 voor de herdenking van de bevrijding.
Plantsoenen, parken, ander openbaar groen	Voor bomen is een verhoging van het budget noodzakelijk van € 45.000. Hiervan is € 10.000 voor het kappen en herplanten van bomen vanwege de essentaksterfte, € 10.000 voor iepziekte en € 25.000 voor de aanpak van overlast veroorzakende bomen.
Speelterreinen -Arjen Robbenveld-	De toplaag van het Arjen Robbenveld is vervangen. De kosten worden in eerste instantie betaald door de Cruyff Foundation. De gemeente draagt hierin bij. De kosten worden deels gedekt uit de ontvangen krimp-middelen (balanspost) van de provincie. Daarnaast

	hebben we een bijdrage ontvangen van derden (€ 9.400). Zowel de uitgaven als de bijdrage dienen nog te worden geraamd. Per saldo is dit dus een neutrale mutatie.
--	---

Programma: 6 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Op het programma Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening stellen wij (per saldo) een incidentele verlaging van de lasten voor van € 324.265 en (per saldo) een incidentele verhoging van de baten van € 7.957 en een structurele verhoging van de baten van € 35.000. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
WWB: bijstandsuitgaven	-/- 84.656			
WWB: debiteuren				35.000
WWB: BUIG-uitkering		17.707		
WWB: sociale recherche	-			
Bijzondere bijstandverlening	-/- 20.000			
Bbz: uitkeringen	-/- 20.000			
Bbz: debiteuren		5.000		
Bbz: vergoeding rijk		-/- 14.750		
Gemeentelijk minimabeleid	4.500			
Sociale werkvoorziening	-/- 56.647			
Participatie	-/- 9.216			
WMO algemeen	-/- 12.372			
Jeugdzorg	-/- 125.874			
TOTAAL	-/- 324.265	7.957	-	35.000

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
WWB: bijstandsuitgaven	Het aantal uitkeringsgerechtigden stijgt op dit moment minder snel dan aangenomen bij de voorjaarsnota 2015. Het blijft echter een open einde regeling.
WWB: debiteuren	Door een actieve benadering van de bijstandsdebiteuren hebben we de laatste jaren telkens een voordeel op de debiteurenontvangsten. In deze najaarsnota verhogen we de inkomsten daarom structureel met € 35.000. Dit is in lijn met de doorgevoerde bijstelling in de begroting 2016.
WWB: BUIG-uitkering	De laatste publicaties laten in financiële zin een positieve ontwikkeling zien van € 17.707.
WWB: sociale recherche	Op de post WWB is een budget voor algemene kosten geraamd. Deze wordt deels (€ 12.675) ingezet voor de sociale recherche. Dit betreft derhalve een budgettaire neutrale mutatie.
Bijzondere bijstandverlening	De verwachting is dat de toename van aanvragen minder groot zal zijn dan waarmee we bij het opstellen van de begroting rekening hebben gehouden. Evenals de WWB betreft het hier een open einde regeling.
Bbz: uitkeringen	De verwachting is dat de toename van aanvragen minder groot zal zijn dan waarmee we bij het opstellen van de begroting rekening hebben gehouden. Evenals de WWB betreft het hier een open einde regeling.
Bbz: debiteuren	In het kader van verhaal verwachten wij in 2015 uit te komen op een bate van € 5.000.
Bbz: vergoeding rijk	Omdat we verwachten minder uit te geven aan Bbz, kunnen we ook minder declareren bij het rijk. De geraamde inkomst moet daarom

	verlaagd worden met € 14.750.
Gemeentelijk minimabeleid	Er wordt een groter beroep gedaan op de minimaregelingen dan verwacht. Daarom verhogen we het budget met € 4.500.
Sociale werkvoorziening	Lopende het jaar is er een aantal aanpassingen gedaan in het Participatiebudget. Onder andere heeft er een nominale indexatie plaatsgevonden, is de toevoeging in verband met keuringen ongedaan gemaakt (dit gaat het UWV nu verzorgen), heeft er een herverdeling plaats gevonden en zijn de aantallen en gewichten aangepast. Het voorgaande leidt tot negatieve bijstelling van de inkomsten (zie ook programma 9) en daarmee ook tot een verlaging van het budget voor de WSW.
Participatie	Door actualisatie van de maatstafgegevens en een herverdeeleffect in de mei- en septembercirculaires moet het budget voor re-integratie naar beneden worden bijgesteld (zie ook programma 9) met € 9.216.
WMO algemeen	Op basis van de mei- en septembercirculaire moet het budget naar beneden worden bijgesteld met € 12.372. Ruimte wordt gezocht in bestaande budgetten.
Jeugdzorg	In 2015 is de integratieuitkering voor het sociaal domein gecorrigeerd voor de Wlz-indiceerbare (Wet langdurige zorg). In de financiering was rekening gehouden met het feit dat deze cliënten over zouden gaan naar de WMO 2015 en Jeugdzorg. Echter, deze cliënten blijven vallen onder de zorgverzekeringswet. Voor de jeugdzorg betekent dit een uitname van € 125.874 (zie ook programma 9). Dit betekent ook een bijstelling aan de uitgavenkant. Op basis van een prognose van het SCP verwachten we dat het budget voor de PGB-jeugd naar beneden kan worden bijgesteld met € 59.322. Op basis van de meicirculaire heeft het RIGG ook een doorrekening gemaakt voor de ZIN (Zorg in Natura). Dit budget kan naar beneden worden bijgesteld met € 55.936. Dan rest nog een bedrag van € 10.616; waartoe ruimte gezocht wordt in bestaande budgetten. Dit is in het kader van de budgettaire invoering van de zogenaamde 3-D's.

Programma: 7 Volksgezondheid en milieu

Op het programma Volksgezondheid en milieu wordt (per saldo) een incidentele verhoging van de lasten voorgesteld van € 15.000, een structurele verlaging van de lasten van € 12.800 en een incidentele verlaging van de inkomsten van € 27.000. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Volksgezondheid			-/- 12.800	
Gemeentelijke milieuzorg	9.000			
Onderhoud begraafplaatsen	6.000			
Afvalstoffenheffing		-/- 22.000		
Rioolheffing		-/- 5.000		
TOTAAL	15.000	-/- 27.000	-/- 12.800	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Volksgezondheid	Het geraamde budget voor Calamiteitenpot OGGz kan vrijvallen. Met ingang van 2016 zal dit budget structureel ingezet worden voor de bezuiniging op maatschappelijk werk.
Gemeentelijke milieuzorg	Voor het opstellen van energielabels voor de gemeentelijke gebouwen

	is een budget nodig van € 9.000.
Onderhoud begraafplaatsen	Het budget voor ‘werken door derden’ is met bijna € 6.000 overschreden door het plaatsen van 4 handpompen (voor het vullen van gieters) en de aanleg van een pad op de begraafplaats in Zuidwolde.
Afvalstoffenheffing	De inkomsten afvalstoffenheffing vallen iets lager uit dan geraamd. Dit valt overigens weg tegen de mutatie in de voorziening (zie programma 9).
Rioolheffing	De inkomsten rioolheffing huishoudens valt € 15.000 lager uit dan geraamd. De rioolheffing bedrijven valt daarentegen € 10.000 hoger uit dan geraamd. Per saldo is er sprake van een nadeel van € 5.000; dit valt overigens weg tegen de mutatie in de voorziening (zie programma 9).

Programma: 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Op het programma Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting stellen we een incidentele verhoging van de lasten voor van € 20.000 en een incidentele verhoging van de baten met € 15.000. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Opstellen Leefbaarheidsvisie	20.000			
Bijdrage provincie		15.000		
TOTAAL	20.000	15.000	-	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Opstellen Leefbaarheidsvisie	Voor het opstellen van een Leefbaarheidsvisie is een budget benodigd van € 20.000. Van de provincie ontvangen wij een bijdrage hiervoor van € 15.000.

Programma: 9 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Op het programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen stellen we (per saldo) een incidentele verlaging van de inkomsten voor van € 291.609 en (per saldo) een verlaging van uitgaven van € 59.510. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Renten, dividenden, winstaandelen		-/- 3.000		
Algemene uitkering		-/- 78.000		
Algemene uitkering - Sociaal Deelfonds		-/- 204.109		

Stelposten	-/- 184.510			
Wet WOZ	25.000			
Onroerende zaakbelastingen		-/- 10.000		
Hondebelasting		-/- 3.500		
Mutaties reserves	100.000	7.000		
TOTAAL	-/- 59.510	-/- 291.609	-	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Renten, dividenden, winstaandelen	Alg gevolg van een besluit van de aandeelhoudersvergadering van de BNG is besloten het uit te keren dividend te halveren.
Algemene uitkering	De meicirculaire gaf een fors negatief effect op de AU voor 2015 van € 120.000. Dit is nog niet verwerkt in de budgetten. Door een positief effect van de septembercirculaire en positieve afrekeningen van voorgaande jaren komen we in totaal op een negatieve bijstelling van € 78.000.
Algemene uitkering – Sociaal Deelfonds	Op basis van de mei- en septembercirculaire moet het budget negatief worden bijgesteld (€ 125.874 voor Jeugdzorg, € 16.806 voor WMO 2015 en € 61.429 voor Participatiebudget). Dezelfde bijstelling wordt ook aan de lastenkant verwerkt, gezien de budgettaire neutrale opdracht.
Stelposten	<p>De volgende stelposten worden in deze najaarsnota afgeraamd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bedrag dat beschikbaar is voor het herstructureringsfonds wordt niet besteed in 2015 en derhalve toegevoegd aan de bestemmingsreserve (€ 100.000) en blijft daarmee beschikbaar voor het centrumplan. - Jaarlijks ramen we ruimte in de begroting voor kapitaallasten die voortvloeien uit het ILG. Daarnaast ramen we een deel dat wordt gedekt door de Algemene Reserve (AR). Aangezien deze niet meer gerealiseerd worden in 2015, kunnen deze bedragen vrijvallen (€ 37.550). - Het omzetten PGB's is reeds gerealiseerd; de financiële consequenties zijn functioneel verwerkt. Deze stelpost kan derhalve vervallen (-/- € 4.000). - In 2015 is een stelpost geraamd voor de bezuiniging op Groen en Bruggen. Deze taakstelling zal niet gerealiseerd worden in 2015. Derhalve ramen we nu de stelpost af (-/- € 55.000). - Voor de realisering van een Midoffice/KCC is structurele ruimte opgenomen op stelposten. In 2015 zal dit bedrag nog niet aangesproken worden en kan daarmee dus ook vrijvallen voor 2015 (€ 25.030). - Door de budgetten bij de voor- en najaarsnota op niveau te brengen is de stelpost inflatiecorrectie niet meer nodig. Deze kan vrijvallen (€ 27.502). - De stelpost personele uitbreiding (€ 7.000) en de stelpost salarissen (€ 46.428) worden hiermee functioneel geraamd op de post salarissen.
Wet WOZ	De kosten voor de uitvoering van de Wet WOZ vallen hoger uit door extra kosten van verwerking gegevens als gevolg van de aardbevingsproblematiek. Daarnaast is er sprake van meer vergoedingen voor proceskosten; dit is het gevolg van meer procedures over de WOZ-waarde als gevolg van de aardbevingsproblematiek.
Onroerende zaakbelastingen	De opbrengst van het OZB gebruikersgedeelte valt € 25.000 lager uit dan geraamd. De opbrengst van het OZB eigenarengedeelte valt daarentegen iets hoger uit dan geraamd, € 10.000. De aardbevings-

	problematiek heeft een drukkend effect op OZB opbrengsten.
Hondenbelasting	De opbrengst van de hondenbelasting valt lager uit dan geraamd.
Mutaties reserves	<p>Zie ook stelposten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het bedrag dat beschikbaar is voor de herstructurering, kan worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve (€ 100.000). - De stelpost ILG is afgeraad. Derhalve is de onttrekking aan de AR ook niet meer nodig (-/- € 20.000). - De opbrengst afvalstoffenheffing blijft achter bij de raming. De bijstelling wordt gedekt uit de voorziening egalisatie tarief afvalstoffenheffing (€ 22.000). - Hetzelfde geldt voor de rioolheffing. Dit bedrag wordt gedekt uit de voorziening riolering (€ 5.000).

Kostenplaatsen

Naast de programma's zijn er ook zgn. interne producten of kostenplaatsen. Deze zullen uiteindelijk worden doorbelast naar de verschillende programma's, maar worden in deze najaarsnota afzonderlijk gepresenteerd.

Op de kostenplaatsen stellen we (per saldo) een incidentele verhoging van de lastenramingen voor van € 137.787 en een structurele verlaging van de lasten van (per saldo) € 1.900. De mutaties worden hieronder toegelicht.

Afwijkingen ramingen huidig jaar

Omschrijving	Incidenteel		Structureel	
	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten	Mutatie in € uitgaven	Mutatie in € inkomsten
Apparaatskosten binnendienst	PM			
Apparaatskosten binnendienst -fiscaal advies-	8.250			
P&O-BMW	7.695			
Bijkomende personeelskosten			-/- 5.900	
Archiefwerkzaamheden			1.500	
Portokosten			2.500	
Gymnastieklokaal De Vlijt	12.500			
Salarissen	53.428			
I&A	55.914			
TOTAAL	137.787	-	-/- 1.900	-

Toelichting op de afwijkingen

Omschrijving	Toelichting
Apparaatskosten binnendienst	<p>Bij de voorjaarsnota is € 42.500 extra op de begroting gebracht als bijdrage in hogere kosten van inhuur van personeel vanwege langdurige ziekte. Dit betrof met name Openbare werken en Interne zaken. Naar het zich laat aanzien blijven inhuurbudgetten voor deze twee afdelingen binnen het beschikbaar gestelde budget. Ziekte op andere plaatsen in de organisatie heeft ofwel geleid tot temporisering van de ambities danwel, waar mogelijk, extra inzet van eigen medewerkers. Deze kosten kunnen naar verwachting binnen de begroting worden opgevangen.</p> <p>Vanwege het gaswinningsdossier zijn op meerdere fronten kosten gemaakt voor additionele inzet van personeel. Dit betreft met name de uitvoering van de WOZ en de scholenproblematiek. Hiervoor is geen budget beschikbaar noch gevraagd omdat wij er vanuit gaan dat deze kosten volledig ten laste van NAM/rijksoverheid gebracht kunnen worden. Als dit niet wordt gehonoreerd leidt dit tot een nadeel in de rekening.</p> <p>In verband met de decentralisaties is er op meerdere fronten hard gewerkt om de werkzaamheden het hoofd te bieden. Omdat hiervoor nog geen structurele formatie is ingezet, hebben wij gebruik gemaakt van de zogenaamde flexibele schil. Zowel voor de bemensing van het loket als voor het loket zijn medewerkers rechtstreeks ingehuurd en daarnaast zijn via de samenwerking BMW voor de vier gemeenten medewerkers ingehuurd.</p> <p>In de voorjaarsnota is € 16.000 beschikbaar gesteld voor versterking van het zorgloket. Dit is vanwege de extra taken en werkzaamheden</p>

	voor de decentralisaties.
Apparaatskosten binnendienst -fiscaal advies-	Als gevolg van de ‘Wet Modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen’ hebben wij onze accountant ingehuurd voor kennisoverdracht en begeleiding bij het inventariseren van alle gemeentelijke activiteiten in het kader van de Vpb. De kosten die hiermee gepaard gaan, bedragen € 8.250.
P&O-BMW	Door ziekte en een nog niet vervulde vacature is personeel ingeleend. Per saldo leidt dit tot meerkosten omdat inlenen duurder is. Voor Bedum bedraagt het aandeel in de meerkosten € 7.695.
Bijkomende personeelskosten	Dit betreft het budget dat beschikbaar is voor de verschuldigde WGA - premie. Deze werd in het verleden betaald aan een verzekeraar. Nu de gemeente in het publieke bestel zit, wordt de premie afgedragen aan de belastingdienst. In de berekening van de loonkosten is deze afdracht meegenomen waardoor dit budget vrij kan vallen.
Archiefwerkzaamheden	Gezien de uitgaven in 2014 en 2015 voor archiefvernietiging blijkt het budget te laag geraamd. Het budget is al een aantal jaren niet geïndexeerd.
Portokosten	De portokosten blijken door enkele tariefsverhogingen iets hoger uit te vallen dan geraamd. Het budget is al een aantal jaren niet verhoogd.
Gymnastieklokaal De Vlijt	Op basis van een inspectie van de sportmaterialen is gebleken dat de bediening van de wandrekken volgens Arbo-normering te zwaar is. Vrijwel het gehele gewicht van het wandrek moet opgetild worden. De wandrekken zijn voor gebruik afgekeurd en dienen vervangen te worden. De hiermee gemoeide kosten kunnen niet gedekt worden uit het bestaande budget voor vervanging van sport- en spelmateriaal. Derhalve is een extra budget benodigd van € 12.500.
Salarissen	In de begroting zijn de volgende stelposten opgenomen: één voor uitbreiding personeel en één voor de ontwikkelingen van de salarissen als gevolg van cao afspraken. In de realisatie zijn deze geëffectueerd en daarom worden deze stelposten nu functioneel geraamd (zie ook programma 9).
I&A	Als gevolg van ziekte is er extra ondersteuning ingehuurd op de gezamenlijke afdeling I&A. Daarnaast hebben de decentralisaties en de samenvoeging van SoZa BMW en SoZa Eemsmond een aanzienlijk beslag gelegd op de beschikbare uren. Ons aandeel bedraagt € 55.914.

Voorgestelde mutaties investeringskredieten

Omschrijving	Toelichting
Begraafplaats Bedum MJOP (77240001)	Er is een krediet beschikbaar van € 6.787 voor herstel toegangspoort begraafplaats (rijksmonument). De voorbereiding van de renovatie is gestart; gebleken is dat de onderhoudsstaat veel slechter is dan gedacht. Tevens zijn 3 toegangspoorten toegevoegd, namelijk 2 in Zuidwolde en 1 in Noordwolde. Naast het krediet zijn nog middelen in het MJOP beschikbaar; het totaal beschikbaar bedrag is echter niet voldoende om de kosten te dekken. Het exact benodigde bedrag is nog niet bekend. De extra kosten zullen we opnemen in de voorjaarsnota 2016.
Vervanging bruggen	Op dit moment wordt gewerkt aan een onderhoudsbeheerplan civiele kunstwerken (bruggen, duikers enz.). Uit inspecties blijkt dat de onderhoudstoestand van 3 houten bruggen slecht is door aantasting van houtzwam. Wij stellen voor om deze loop-/fietsbruggen (Lofversbos, Velduil en Ransuil) op korte termijn te vervangen. De kosten voor vervanging bedragen in totaliteit € 25.000 en dienen te worden geactiveerd. Uitgaande van een levensduur van 25 jaar en het gebruikelijke rentepercentage van 3,5% komen de kapitaallasten op € 1.875. De kapitaallasten zullen worden meegenomen in de voorjaarsnota 2016.
Vrachtwagen + kraan	In de kredietaanvraag is rekening gehouden met de inruil(waarde) van de oude vrachtauto met kraan. Om boekhoud technische redenen moet de inruil in de exploitatie geboekt worden. Dit zal leiden tot een voordeel in de jaarrekening van € 14.000. Het gevolg is dat we op het krediet een bedrag tekort komen van € 5.250. Dit leidt tot een hogere kapitaallast van € 709.
Vervanging koffiemachines	Tijdens de nieuw- en verbouw van het gemeentehuis is een zestal koffiemachines aangeschaft. De oude machines zijn technisch afgeschreven en beginnen technische mankementen te vertonen. De reparatiekosten lopen op en zijn niet meer lonend. Daarom is besloten om vijf nieuwe machines aan te schaffen. De geraamde kosten bedragen € 9.975. Dit zal worden afgeschreven in 8 jaar; daarmee komen de kapitaallasten op € 1.596.

Hoofdstuk 2

Algemene dekkingsmiddelen

Uitkeringsjaar 2013 Algemene Uitkering

Jaarlijks wordt in de decembercirculaire de uitkeringsfactor van jaar T-2 vastgesteld. Inmiddels zijn alle cijfers, die als basis dienen voor de berekening van de hoogte van de algemene uitkering, definitief geworden. In de decembercirculaire 2015 zal de uitkeringsfactor 2013 vastgesteld worden. Hiermee zal ook de algemene uitkering voor het dienstjaar 2013 vastgesteld worden. Wij verwachten geen mutaties meer ten aanzien van het jaar 2013. Voor het uitkeringsjaar 2013 hebben we in 2015 bijna € 30.000 nabetaald gekregen.

Uitkeringsjaar 2014 Algemene Uitkering

Door het aanpassen en definitief maken van maatstaven en gewichten hebben we voor het uitkeringsjaar 2014 € 10.500 ontvangen in 2015.

Uitkeringsjaar 2015 Algemene Uitkering

In de primitieve begroting is geraamd dat we aan AU een bedrag zouden ontvangen van afgerond € 8.745.000. Ten tijde van het opstellen van de voorjaarsnota 2015 was de meicirculaire nog niet gepubliceerd. Derhalve heeft zijn er gedurende 2015 geen aanpassingen gedaan in de raming. Op basis van de laatste specificatie die we van het ministerie hebben ontvangen, verwachten we een bedrag van afgerond € 8.660.000 te ontvangen voor het uitkeringsjaar 2015.

Per saldo hebben we op dit moment een nadeel op de post Algemene Uitkering. We stellen voor om de raming te verlagen met € 78.000. Daarbij willen we wel opmerken dat de specificaties voor de laatste maanden nogal eens schommelingen laten zien. Bij de jaarrekening komen we hierop terug.

Algemene uitkering sociaal domein

In 2015 ontvangen we voor het eerst middelen voor uitvoering van taken in het sociaal domein. In de primitieve begroting hebben wij een totaalbedrag geraamd van € 5.488.054. In de mei- en septembercirculaire is een aantal ontwikkelingen en wijzigingen opgenomen. Deze zijn verwerkt in de najaarsnota. Voor een nadere toelichting verwijzen we naar de programma 6 en 9.

Reserves en voorzieningen

Het beleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen is vastgelegd in de op 19 juni 2014 vastgestelde “Nota reserves en voorzieningen”. Voor inzicht in de actuele omvang van de vrij aanwendbare algemene reserve plus de claims die er liggen, wordt tevens verwezen naar de “Staat reserves en voorzieningen” in de begroting 2016.

Onvoorzien

De primitieve begroting 2015 geeft een post onvoorzien van € 26.585. Tot op heden zijn er nog geen claims op de post onvoorzien gedaan.

Stelposten

Op stelposten staat nog de volgende post geraamd:

Omschrijving	2015
<i>Stelposten lasten:</i>	
Taakstelling energie De Beemden	€ (20.000)
Totaal lasten	€ (20.000)

Omschrijving	2015
<i>Stelposten baten:</i>	
Totaal baten	€ 0

Hoofdstuk 3

Samenvatting financiële gevolgen najaarsnota 2015

De in deze najaarsnota 2015 aangegeven financiële afwijkingen geven een voordelig saldo voor 2015 van € 81.176. In de begroting 2016 hebben wij deels al rekening gehouden met de afwijkingen voor zover de afwijkingen een structureel karakter hebben. Voor zover dat niet het geval is, zullen we de betreffende mutaties meenemen in de voorjaarsnota 2016.

Het voorstel is om het positieve resultaat ad € 81.176 toe te voegen aan de algemene reserve.

Daarnaast stellen we voor de kredieten of de mutaties daarop, die zijn opgenomen in deze najaarsnota, beschikbaar te stellen.

In onderstaand overzicht zijn alle mutaties uit de nota opgenomen.

Mutaties najaarsnota 2015

Nr	Programma	Activiteit (FCL)	Ec. Cat. (ECL)	Omschrijving	U/I	Mutatie in	Structu- reel (j/n)
0	Algemeen bestuur	600100	462783	Raad en commissies	U	-21.000	n
0	Algemeen bestuur	600100	434702	Raad en commissies	U	2.800	n
0	Algemeen bestuur	600100	411006	Raad en commissies	U	20.000	j
0	Algemeen bestuur	600200	411006	College B&W	U	8.800	j
0	Algemeen bestuur	601200	434368	Bestuursondersteuning rechtskundige bijstand	U		PM
0	Algemeen bestuur	601300	434745	Voorlichting algemeen	U	4.000	n
0	Algemeen bestuur	602700	434712	Verkiezingen	U	3.500	n
0	Algemeen bestuur	602850	441102	Secretarieleges	U	7.000	n
0	Algemeen bestuur	602850	834202	Secretarieleges	I	13.000	n
0	Algemeen bestuur	602850	834205	Secretarieleges	I	-3.000	n
0	Algemeen bestuur	602900	434300	Bestuurlijke samenwerking	U	2.100	n
0	Algemeen bestuur	602970	434700	Ondersteunende activiteiten	U	3.000	j
1	Openbare orde en veiligheid	604300	434714	Regionale brandweer	U	-11.694	n
1	Openbare orde en veiligheid	604300	442420	Regionale brandweer	U	-13.731	n
1	Openbare orde en veiligheid	604300	442420	Regionale brandweer	U	-6.773	n
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	607100	433327	Herinrichting Onderdendam	U	76.511	n
3	Economische zaken	612100	434500	Ondernemershuis Eemsdelta	U	1.775	j
3	Economische zaken	613000	821103	Nutsbedrijven	I	-10.000	n
3	Economische zaken	613000	821500	Nutsbedrijven	I	25.000	n
3	Economische zaken	613000	821500	Nutsbedrijven	I	232.753	n
5	Cultuur en recreatie	625102	434763	Sportveldencomplex Bedum: materieel	U	1.500	n
5	Cultuur en recreatie	625301	434700	Sportveldencomplex Noordwolde: terrein	U	10.300	n
5	Cultuur en recreatie	625700	434105	Sporthal De Beemden; betaalde belastingen	U	7.000	j
5	Cultuur en recreatie	627100	442508	Overige kunst	U	1.525	n
5	Cultuur en recreatie	630000	434904	Plantsoenen, parken, ander openbaar groen	U	45.000	n
5	Cultuur en recreatie	632000	434700	Toplaag Arjen Robbeveld	U	9.400	n
5	Cultuur en recreatie	632000	842300	Bijdrage APB Arjen Robbeveld	I	9.400	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	434314	WWVB: overige kosten	U	-12.675	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	442207	WWVB algemeen; bijstandsuitgaven	U	-84.656	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	842110	WWVB algemeen; debiteuren	I	35.000	j
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634000	841100	WWVB algemeen; rijksbijdragen	I	17.707	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634004	430009	WWVB: sociale recherche	U	12.675	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	634600	442300	Bijzondere bijstand	U	-20.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636000	442207	Bbz uitkeringen	U	-20.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636000	842100	Bbz vergoeding rijk	I	-14.750	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636000	842110	Bbz debiteuren	I	5.000	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	637500	442208	Gemeentelijke minimabeleid	U	4.500	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636000	442416	WSW-bijdrage	U	-56.647	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	636500	434879	Scholing en activering	U	-9.216	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640500	400000	WMO	U	-12.372	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640700	442357	Jeugdzorg PGB	U	-59.322	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640800	442360	Jeugdzorg ZIN	U	-55.936	n
6	Sociale voorz. en maatsch. dienstverl.	640800	400000	Jeugdzorg taakstelling	U	-10.616	n
7	Volksgezondheid en milieu	643100	434363	Volksgezondheid (Calamiteitenpot OGGz)	U	-12.800	j
7	Volksgezondheid en milieu	647700	434314	Gemeentelijke milieuzorg	U	9.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	649000	434765	Onderhoud begraafplaatsen	U	6.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	649400	834102	Afvalstoffenheffing	I	-22.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	649500	840100	Rioolheffing producenten	I	10.000	n
7	Volksgezondheid en milieu	649500	940200	Rioolheffing gezinnen	I	-15.000	n
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	650000	434721	Ruimtelijke ontwikkeling	U	20.000	n
8	Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	650000	842200	Ruimtelijke ontwikkeling	I	15.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	657000	821500	Renten, dividenden, winstaandelen	I	-3.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659000	841100	Algemene uitkering	I	-78.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659100	841150	Alg. uitk. Sociaal Deelfonds Jeugdzorg	I	-125.874	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659100	841160	Alg. uitk. Sociaal Deelfonds, WMO 2015	I	-16.806	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	659100	841170	Alg. uitk. Sociaal Deelfonds, Participatiebudget	I	-61.429	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660100	400000	Stelposten	U	-184.510	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660400	434375	Wet WOZ	U	25.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660500	840100	OZB gebruikers	I	-25.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660600	840110	OZB eigenaren	I	15.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	660800	840200	Hondebelasting	I	-3.500	j
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	662000	860008	Onttrekking VZ egal. tarief afvalst.heffing	I	22.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	662000	860008	Onttrekking bestemmingsreserve roling	I	5.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	662000	860008	Dekking ILG	I	-20.000	n
9	Financiering en alg. dekkingsmiddelen	662000	460008	Storting herstructurering	U	100.000	n
10	Kostenplaatsen	5700	434336	Fiscaal advies Vpb	U	8.250	n
10	Kostenplaatsen	5753	434871	Gymlokaal De Vliet	U	12.500	n
10	Kostenplaatsen	5703	434732	Archiefwerkzaamheden	U	1.500	j
10	Kostenplaatsen	5707	435003	Portokosten	U	2.500	j
10	Kostenplaatsen	5710	430009	P&O-BMW	U	7.695	n
10	Kostenplaatsen	5700	430000, 430014	Apparaatskosten binnendienst	U		p.m.
10	Kostenplaatsen	5782	434314	I&A	U	55.914	n
10	Kostenplaatsen	5783	411003	Salarissen	U	53.428	n
10	Kostenplaatsen	5784	434019	Bijkomende personeelskosten	U	-5.900	j